

Triglav, Mangart, Kepa, Stol, Košuta, Ljubelj, Dobrač, Sadnik . . . Povej nekaj rek! Sava, Kerka, Kolpa, Ljubljanica, Bistrica, Kokra, Sora, Savina, Kopa, Soča, Mura, Drava . . . so vodé. Imena ljudi, dežel, mest, tergov, vasi, gorá, rek i. t. d. imenujejo posamne osebe ali reči, in so lastna imena. Lastna imena pišemo z veliko začetno čerko. — Kteri ptiči so varhi sadnih dreves? Ti so: senica, berglez, detal, žolna, tašica, penica. Naštej več sadnih dreves! Sadna drevesa so: jablana, hruška, češnja, češplja, sliva, breskev, oreh, kostanj . . . Te stvari so vse ena drugi podobne. Imena, ktera se prilegajo vsem stvarim enega rodú ali razpola, so občna ali splošna imena. — Kako se imenuje veliko ljudi vkup? Veliko ljudi vkup se imenuje „ljudstvo“. Koliko reči vkup pomenja beseda „hrastje“, „germovje“, „kamenje“? Beseda „hrastje“ pomenja več ali množino hrastov, „germovje“ je množina germov, „kamenje“ pa kaže množico kamnov. — Imé, ktero kaže v ednini množico oseb ali reči, je skupno imé. — Imenuj reči ali snove, iz katerih se dela obleka! Snova za obleko je: sukno, platno, svila, volna, usnje . . . Ktere kovine kopljejo iz zemlje? Iz zemlje kopljejo: zlato, srebro, kotlovinó, kositar, železo . . . — Imena, ktera kažejo kako snov, in hranijo tudi v naj manjšem delu svoje imé, imenujejo se snovna imena. — Ktere lastnosti naj si človek pridobuje? Pridobuje naj si: poštenost, zvestobo, pridnost, priljudnost, pobožnost, hvaležnost, ponižnost . . . Ktere lastnosti človeka kvarijo? Človeka kvarijo: nezvestoba, lenoba, sirovost, razuzdanost, ošabnost . . . — Te besede imenujejo namišljene lastnosti, in so imena lastnosti. — Ktere vednosti so mladim ljudem potrebne in koristne? Potrebne in koristne vednosti so: veroznanstvo, govorjenje, branje, pisanje, spisovanje, številjenje, gospodarstvo, petje, godba . . . Kaj se sliši o hudi uri? O hudi uri se sliši: germenje, bučanje, veršanje, rožlanje . . . Te besede kažejo djanja reči, in so djanska imena.

Samostalnik ali samostalno imé (Hauptwort, Substantivum) imenuje osebe in reči, ali pa njih lastnosti in djanja.

Novice.

Iz spodnjega Štajerja. Že je bil „Slovenec“ naznanil, da je dvema učiteljema iz Celjske glavne šole, namreč gg. Fasshu in Schellander-u po popečiteljskem ukazu od 15. januarja 1866 št. 6301 ukazano, da se morata do 1. sept. slovenskega jezika popolnoma naučiti in se s svedočbama spričati, ako hočeta svoji službi obdržati. Zanašata se še zmiraj na staro krivico, ki se je Slovincem godila. Sedaj je že zopet 1. okt. blizo. G. Fassl je dobil spričevalo od svojega prijatelja g. Konška v Ljubljani, Schellander ga pa še do sedaj nima.

„Slovenec“.

Nedavno je v Pančevu umerla Serbkinja, z imenom Fr. Drla-
gičević, ki je v svoji oporoki ali poslednji volji namenila 12000 gd.
za naučne, 11000 pa za bogočastne potrebe. — Slava jej! Da bi jo
pač še drugi bogatiinci posnemati hotli!

Iz Šempetra pri Novem mestu. 15. septembra. Ni še leto,
od kar so tukaj napravili šolo. Kako težko so jo pričakovali, vidi se
iz tega, ker so nekteri otroci po dve uri daleč in še celó v naj hujem
mrazu po naj težavnijih potih v njo hodili. Obiskovalo jo je 117 učen-
cev in učenk. 13. preteč. m. bilo je šolsko spraševanje. Bili so pri-
čujoči novomeški preč. g. prošt in okrajni šolski ogleda, blagorodni
otoški grof, mnogo duhovščine i. dr. Tudi jaz sem se med svojim
potovanjem po Dolenskem tú oglasil. Spraševali so naj več le g. prošt,
in otroci so jim v gladki slovenščini lepo odgovarjali. Branje je bilo
za prvo leto še dobro. V številjenji na pamet in v pisanji so bili
otroci jako izurjeni, pa tudi v petji jih je g. učitelj dobro izvežbal.
Posebno pri številjenji se je vidilo, da jih je g. učitelj učil le za djan-
sko življenje, a tudi otroci so pokazali, koliko se v enem letu lahko
naučé. Vsak je moral pokazati, kaj se je naučil; brati so morali vsi
od prvega do zadnjega. Kersanski nauk je učil g. kapelan Derčar
in g. fajmošter Romé, prvi po tri, drugi po dve uri na teden. Darila
so bila molitvene knjižice. Posebno so blagorodni grof pokazali, kako
so jim dragi slovenski otroci; podarili so naj bolj marljivim debelih
srebrnjakov. Hvala verlemu domoljubu. — Opomniti moram, da je bilo
pričujočih premalo staršev, ki imajo svoje otroke v šoli; zlasti ti bi mo-
rali naj obilnije priti, da se prepričajo, kolika korist so jim šole, da bi
toliko bolj marljivo otroke tje pošiljali. — Začetek je bil dober; le
Bog daj tej šoli še dalje svoj blagoslov in srečen vspéh!

Z Bogom!

Mv.

Iz Ljubljane. Dohodkov pri vseh ljudskih šolah na Kranjskem
je bilo preteč. l. z vsem vkup 50.201 gold., od katerih pride na šole
v postojnskem okraji (1 glavna in 6 malih) 2833 gold., v bistrškem
okraji (7 malih šol) 1770 gold., v kočevskem okraji (1 glavna in
13 malih šol) 4913 gold., v kerškem okraji (12 malih šol) 2946 gold.,
v idrijskem okraji (1 glavna, 1 dekliška obertnijska in 2 mali šoli)
697 gold., v kranjskem okraji (2 glavni in 10 malih šol) 2517 gold.,
v loškem okraji (1 glavna in 6 malih šol) 1445 gold., v ljubljanskem
okraji (2 glavni in 7 malih šol) 2112 gold., v litijskem okraji (3 male
šole) 685 gold., v šmarijskem okraji (6 malih šol) 1749 gold., v
moravškem okraji (8 malih šol) 2003 gold., v metliškem okraji (1
glavna in 10 malih šol) 3367 gold., v novomeškem okraji (11 malih
šol) 2270 gold., v verhniskem okraji (7 malih šol) 2299 gold., (v
radoljskem okraji (20 malih šol) 4596 gold., v ribniškem okraji (9
malih šol) 3792 gold., v kamniškem okraji (12 malih šol) 3347 gold., v
trebniskem okraji (10 malih šol) 2137 gold., v ipavskem okraji (1 glavna
in 8 malih šol) 2031 gold., v cirkniskem okraji (7 malih šol) 2692 gold.
Med temi dohodki je zemljiških dohodkov 639 gold., šolskega denarja
2538 gold. in drugih dohodkov 13.082 gold. — Tako kaže (po „Schulb.“)
vradno sporočilo. — „Tovars“ pa k temu pristavlja željo, gotovo po večini

vseh kranjskih učiteljev — da naj bi se učitelje same prašalo, koliko, kdaj in kako dobé to dohodke, ki se jim na poterpežljivem popirji tako prijazno svetijo. Ako bi se to zgodilo, bi bil pri tem številjenji gotovo drugi znesek.

— Ljubljanske šole se začnejo, kakor je bilo nazuanjeno, 3. novembra t. l. Bolnišnica v velikem šolskem poslopji je že drugam odpravljena. Bogoslovske šole pa se že pričnó danes 15. t. m.

— Ljubljanska čitalnica je razpisala (do 20. t. m.) službo pe-vovodja, kateri ima 600 gold. gotove plače na leto.

— Knjige za ljudske šole se dobivajo, kakor druga leta, tudi pri bukvozeu g. M. Gerberji poleg zvezdnega sprehajališča. Pri tej priliki spominjamo g. g. učitelje tudi na „Spisje za slovensko mladino“, kterega naj bi tudi letos pridno rabili pri poduku v slovenščini, sej tako še sedaj nimamo druge knjige, ktera bi učence v slovenski šoli bolje vadila maternega jezika. Se vé, da pa je knjiga merta, če je učitelj noče ali ne zna oživljati; ako pa je učitelj mož na svojem mestu, mu je „Spisje“ pa tudi vsaka druga šolska knjiga, naj si bodo „Berila“ ali drugi nauki, pravi zaklad, iz kterega zajema vedno dovolj hrane in jo osoljeno s svojim bistrim navodom daje ljubi domači mladosti.

— Sedaj pa še berimo odperto pismice, ki ga v „Tovarševič“ torbici pošiljamo nekemu pesniku g. A. Vadnu:

Ljubi gospod pesnik!

Pesem „Lunica“, ki ste jo poslali zadnjemu 29. l. „Zgodnje Danice“, ste uzмали ali iz „Slov. Bčele“ 3. teč., iz čisla 13., l. 1852., ali pa ste jo morda slišali kje peti, in ste jo berž spravili v svojo mavho in nesli za svoje blago na prodaj. „Danica“ bi je gotovo ne bila kupila, ako bi bila vedila, da je ukradena. Nikar več tako ne delajte, to ni lepo! Vsaki naj ima svoje! Uzmati ne! Rad bi Vam še kaj povedal, pa ni časa in prostora; če Vam je drago, pa še preberite moj sostavek „Tatje“ l. 1864. na str. 65. Pa vse brez zamere!

Vaš

„Tovariš“.

Premembe v učiteljskem stanu.

G. Peter Cebin je dobil službo 3. učitelja v glavni šoli v Kranji, — g. France Stojc, učitelj v glavni šoli v Vipavi, gre za učitelja v Kranjsko goro, in g. Janez Goršič, učitelj v Kranjski gori, pride na njegovo mesto v Vipavo, — g. Matej Hudovernik, učitelj na Dolgem, gre za začasn. učitelja v Horjul, — in na njegovo mesto na Dolge gre g. Anton Petrovčič, učitelj iz Horjula, — g. Henrik Bizjak, učitelj v Sorici gre v Blagovico, in na njegovo mesto v Sorico pride g. Janez Gajger, učitelj iz Blagovice. G. Gašper Florijan, učitelj v Beli peči (Weissenfels), se je službi odpovedal.

Listnica. G. F. V. v Št.: Vaš dopis in denar prejeli. Hvala! „Rečnik“ dobite kmali.

 Današnjem listu so tudi pridjani šolski ukazi.

Odgovorni vrednik:

Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:

Jož. Rudolf Milic.